

עבודת השבת

פירוש "ויאל"

ועוד יש לומר, שהשבטים דנו את יוסף לפי רום מעלתם כי ממה שצדפו לאחר מכן את השכינה לעשרה כדי שאף אחד לא יגלה ליעקב את אשר נעשה, מיכח שהיו קדושי עליון וקשורים לה' יתברך, ולפי גדלותם כשחשד יוסף בהם שאוכלים איבר מן החי חשו השבטים שיוסף מוריד אותם ברוחניות, כי נגרמה להם חלישות בעבודת הבורא. והראיה מאליעזר עבד אברהם שזכה להכנס לגן עדן חי, מה שלא זכו אבות הקדושים, וזאת לא מחמת צדקותו, ולא בגלל חסידותו או מעשיו הטובים, אלא אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני חיי שרה ק"ט) שפאשר נפלה רבקה מהגמל נשרו בתוליה, יצחק חשד באליעזר שהוא גרם לכך, ולאחר מכן התברר על ידי המלאך גבריאל ששמר על הבתולים שמנקתה אשמה בכל זה. ומביין שהיה חשד על אליעזר, זכה להכנס לגן עדן חי, והילקוט מוסיף וז"ל "והוא תמיהה גדולה שיצחק יצא מגן עדן חי ואליעזר נכנס לגן עדן חי" ע"כ.

והמציאות היא שחלישות הדעת עלולה להשפיע על כל אדם אף על גדולי הדור, כפי שמצינו במשה רבנו שנזנש אל הקדוש ברוך הוא בטענה "הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה" ומה טענתו של משה רבנו וכי משום שהעם לא שמע בגלל שהיה בקצר רוח, אז גם פרעה לא ישמע? ותרץ שם ה"שפת אמת" שאם אין אמון מצד העם, גם למשה אין את העז והתעצומות לדבר עם פרעה. ולפי האמור מובן מדוע השבטים הקדושים פסקו דין מיתה ליוסף, משום שגרים להם ירידה רוחנית על שחשד בהם ואם אמרו רבותינו מצוה להרג את הרוזף אחר חברו להרגו, על אחת כמה וכמה בשמך בר באברון הנפש שחייב מיתה (עין בספר והביטה ארחמידי לבוש יוסף)

"ויצברו אנשים מדינים סחרים וימשכו ויעלו את יוסף מן הבור וימכרו את יוסף לישמעאלים" (וישב לו יכח) כתב הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק א הלכה ד על פי גמרא ביומא פה ע"ב פו ע"א) אף על פי שהתשובה מכפרת על הכל ועצומו של יום הכפורים מכפר, יש עברות שהן מתכפרין לשעתן ויש עברות שאין מתכפרים אלא לאחר זמן. ביצור? עבר אדם על מצות עשה שאין בה פרת ועשה תשובה, אינו זו משם עד שמחלו לו וכי. עבר על מצות לא תעשה שאין בה פרת ולא מיתת בית דין ועשה תשובה, תשובה תולה ויום הכפורים מכפר וכו'...במה דברים אמורים שלא חלל את השם בשעה שעבר, אבל המחלל את השם, אף על פי שעשה תשובה והגיע יום הכפורים והוא עומד בתשובתו ובאו עליו יסורין, אינו מתכפר לו כפרה גמורה עד שימות אלא תשובה יום הכפורים ויסורין שלשתן ומיתה מכפרת, שנאמר "ונגלה באזני ה' צבאות אם יכפר העון הזה לכם עד תמותו" (ישעיה נב, יד) ע"כ.

"וילכו אחיו לרעות" (וישב לויב) עין רש"י לרעות את עצמם. מה פי לרעות את עצמם? ונ"ל פי להתיעץ מה לעשות עם עצמם, כדי להציל את עצמם ואת עתידם. כי האחים ראו באהבה זו של יעקב אבינו ליוסף, לא אהבה רגילה ומקבלת, שאב אוהב את בנו הקטן יותר משאר בניו. אלא הם חששו, שמה יעקב אבינו מרב אהבתו ליוסף, בשעת פטירתו יוריש את הכל ליוסף. ו"א ממנו יועיל לצאת עם ישראל, עם סגולה, ואלו להם יתן רק מתנות, כמו שעשה אברהם אבינו, שנתן כל אשר לו ליעקב, ואלו לשאר בניו נתן מתנות. ויקים כי ביוסף ירא לך דוד. וזה היה חששם. וע"כ דנו אותו למיתה כדין רודף, שע"י שהביא דבתם רעה לאביהם - גרם להם, שאביהם ישנא אותם, ויאהב רק אותו. וחשדו ביוסף, שכל פנתו בזה היא, להשתלט עליהם. והחלומות שלו עוד חקרו את חששם, שראו שבכונתו למדך עליהם, ואין אדם רואה אלא מהרהורי לבו. וגם התבוננו בדורות הקודמים, שתמיד אח אחד זכה, ואח אחד נדחה. יצחק זכה וישמעאל נדחה. יעקב זכה ועשיו נדחה. וחששו שגם אצלם יקרה כדבר הזה שיוסף יזכה והם ידחו. ולא סתם קנאה ושנאה היתה להם. ח"ו לחשד בשבטי ייה בקנאה ושנאה. אבל באמת כל חששם היה בטעות. כי יוסף הצדיק, כל מטרותיו בזה, היתה רק להוכיחם לתקן מעשיהם, ולא היתה לו כל שאיפה להשתלט עליהם. ואפילו כשגדלה מלך לא התנאה עליהם ח"ו, אלא דאג לכלכל אותם ואת טפם באהבה בחבה.

"ועתה לבו ונהנהו ונשלכנו באחד הברות ואמרנו חיה רעה אכלתהו" (וישב לויב) צריך להבין, נכון שיוסף (לפי דרגתו) דבר על השבטים לשון הרע שאוכלים אבר מן החי ומזוללים בבני השפחות וחשודים בעריות, אבל וכי בגלל זה מניע לו עניש כל כך חמור להרג אותו ולהשליכו לבור כדי שימות שם? ברם לפי מה שאמרו רבותינו ז"ל בתלמוד (ערכין דף טו) שהמדבר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים, יש לומר שלכן השבטים ישבו ודנו ופסקו עליו שחייב מיתה (ספריים).

אופק ת"א

16:20	כניסת השבת
17:21	צאת השבת
16:41	שקיעה
17:53	ר. תם
6:45	הנץ

הפטרה: "פה אמר ה' "

התרגום מתרגם על המלים "עד תמותו" "עד די תמותו" מותא תנינא, ע"כ. זאת אומרת, עד שתמותו פעם שנייה. למי הכונה? אומר ה"דריקנט" שזה רומז שבאו השבטים בגלגול עשרה הרוגי מלכות ושם מתו האחים פעם שנייה. וכעין זה מבאר בפרקי דרבי אליעזר (פר לח) רבי ינאי אומר מכירת יוסף לא נתכפר לשבטים עד שמתו, שנאמר "וינגלה...אם יכפר העון הזה לכם עד תמותו", ע"כ.

הפסוק בישעיה נרדש הן לגבי האחים שלא נתכפר עוונם אלא עד שמתו, וכן לגבי אדם שעבר עברה עם חלול ה' שלא מתכפר אלא במיתה, לעוון מכירת יוסף ולמיתת עשרה הרוגי מלכות? המפרשים שואלים כיצד יתכן ששבטי י"ה יעשו מעשה כזה שיקחו את אחיהם הקטן וימכרו אותו לעבד? ואומר ה"בלי חמדה" "ראו מעשה ונזכרו במעשה". באמת כל פונת האחים היתה לשם שמים. הם ראו מה מתרחש בין יעקב ויוסף, ונזכרו מה עשה הסבא אברהם אבינו. לאברהם היו שני בנים יצחק וישמעאל, הבן הנבחר יצחק ממשך את השושלת ולו נתנה הירשה הגשמית והרוחנית, ואילו ישמעאל ובני השפחות קבלו רק מתנות. חששו האחים שאותו דבר יחוד על עצמו עם יעקב ויוסף.

מכל האחים יבחר יוסף להמשיך, והם ידחו מהירשה הגשמית והרוחנית. היה להם לכך כמה סימנים. סימן ראשון "וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו" (בראשית וי"ב א) ואהבתו התחזקה לאחר מות רחל סימן שני "ועשה לו כתנת פסים" (שם). סימן שלישי יוסף מביא את דבת האחים רעה לפני אביו כדי למצא חן ולהבאיש ריחם של האחים בעיני אביהם. סימן רביעי יוסף חולם חלומות גדלות ומלוכה, על מנת, כביכול להשתלט על כלם. סימן חמישי על פי בראשית רבה (פר ח) רבי נחמיה אומר שכל הלכות שמסרו שם ועבר ליעקב מסרו לו (ליוסף), ע"כ.

פרושו של דבר את התורה למד את יוסף, ואילו אותם, את האחים, שלח יעקב אבינו לרעות את הצאן. לפיכך, האחים פסקו את דינו של יוסף לחובה על ידיו, ובמעשיהם התכוננו לשם שמים, ולא עוד, אלא שצרכו אחר כך את הקדוש ברוך הוא בעשית החרם ולא יספרו את המכירה ליעקב אבינו, כפי שנאמר במדרש תנחומא (בראשית וי"ב אות ב) אמרו נחרים בינינו שלא יגיד אחד ממנו ליעקב אבינו. אמר להם יהודה: ראובן איננו בא, ואין החרם מתקיים אל בעשרה. מה עשו? שתפו לקדוש ברוך הוא באותו החרם שלא יגיד לאביהם, ע"כ.

סיפור בהמשכים "החוב שולס" חלק ב.

הציבור: זו היתה חידה מוזרה בעיני השדכן. הוא לא הצליח להבין מדוע החסיד דוחה שוב ושוב הצעות שדוכין טובות ומכבדות בעבור בתו. קם החסיד ונסע אל הבעש"ט, וספר על מצוקתו. החסיד כפקדת רבו, התישב בין התלמידים והאזין לשיחתם. **המשך:** לא עבר זמן רב והחסיד חלה ונפטר לבית-עולמו. עכשיו כבר לא היה ממי לגבות את החוב. עברו שנים. יום אחד צוה הבעש"ט להכין את העגלה והסוסים ליציאה לדרך. התלמידים הקדושים הצטופפו בעגלה ודברו דברי חסידות, עד שהעגלה עצרה ליד בית הפפרי העשיר המעניק הלוואות. הפפרי הורה למשרתיו לרדף בעבור האורחים סעודה פיד המלך. בינתיים התענו הבעש"ט במצב עסקי של האיש. הפפרי הציג להראות לבעש"ט את נחלתו, והבעש"ט נענה להזמנה. העשיר הראה לו את שדותיו ומטעיו, את דירי הצאן ורפת הבקר, ואז הגיעו אל ארוות הסוסים. בעל הבית הוציא מהארוה סוס אחד ותאר את מעלותיו בעינים נוצצות. הבעש"ט פנה אליו בבקשה: "מכור לי בבקשה סוס זה". הפפרי השיב כי הוא מוכן לותר על כל אחד ואחד מסוסיו, רק לא על הסוס הזה. חזרו האנשים אל הבית וישבו לסעודה. עתה התענו הבעש"ט בעסקי הלוואותיו של הפפרי. גם כאן החל האיש להשתבח כי גדולי הפריצים לווים אצלו והוא מצליח להשביע את רצון כלם. להוכחת דבריו קם והביא את תיק ההלוואות שלו, והציג לפני הבעש"ט את שטר-החוב שבגדו. הבעש"ט עלעל בשטרות והוציא את שטר ההלוואה שחתם החסיד שנפטר. שאל הבעש"ט את הפפרי: "האם תוכל לתת לי שטר זה במתנה גמורה?". הפפרי חיד: "שטר זה הוא של אדם שנפטר ואין לו כל ערך". "אף-על-פי-כן", אמר הבעש"ט, "והפפרי מסר לידו את השטר. עתה אבקשך", אמר הבעש"ט, "לומר לפנינו בפה מלא כי אתה מוחל מחילה גמורה לנפטר על החוב שבשטר זה". לאחר שאמר הפפרי את הדברים במפרש אורו פניו של הבעש"ט, והוא קרא למסבים לומר 'לחיים'. לא חלפו דקות אחדות ואחד מעשרתי הבית נכנס פניה נסער ולחש דבר-מה באזנו של הפפרי. זה מהר לצאת החוצה וכעבר זמן חזר בפנים עצובות. הוא ספר כי סוסו היקר והחביב מת פתאום. הבעש"ט הרגיעו ואמר לתלמידיו: "בסוס המבקר הזה התגלגלה נשמתו של החסיד שלא פוע את חובו. בבית-דין של מעלה פסקו שעליו להתלבט בתוך סע ולעבד אצל המלוה, ובכך לפצות אותו על אי-החזרת ההלוואה. לכן שלחתי אותו לשמע את ספור הסוסים בבית-המדרש, כי הדברים רמזו לתקון נשמתו. עתה", סיים הבעש"ט, "כשהפפרי מוחל לנפטר מחילה גמורה, מת הסוס, ונשמת החסיד עלתה מעלה-מעלה לאחר שהשיגה את תקונה". סוף!

פינת ההלכות "לימוד לאור החשמל" (סימן שמחה)

נ. מי שהוא כבוד שמיעה מתר לו להשתמש במכשיר שמיעה בשבת [אף שהוא פועל על ידי בטריה], ואין בזה לא משום מבעיר ולא משום מכבה, ובלבד שיהיה המכשיר מפעל ומיכן מערב שבת. ומתיר אף לחזן ולקורא בתורה להשמיע קולם בבית הכנסת כשיש אחד מיחידי הקהל שמרכיב לאזניו מכונת שמיעה. [ילקוט יוסף שבת ברוך ה עמוד רכז].

נא. מתר להניח מכשיר אינטרקום דולק מערב שבת בחדר שהקטן ישן, למען יוכלו ההורים לשמע את המתרחש אצל הקטן, ואם הוא בוכה יבואו אליו לטפל בו כראוי, ועניקו לו די מחסרו אשר יחסר לו. ואף על פי שבדבורו של האב הנכנס לחדר הוא מפעיל את האינטרקום אין בכך בלום. [ילקוט יוסף שבת ברוך ה עמוד תג].

נב. אם בין מערב שבת את השעון שבת לכבות בשעה מסוימת, ונמלך להשאירו דולק עד שעה מאחרת, כיצד יהיו, ראה בילקו"י שבת ג' סימן שיח הערה כה.

נג. אין לעמד על גבי מאזנים כדי לראות את המשקל. וכל שכן שאין להקל בזה במאזנים חשמליים. [ילקוט יוסף שבת ברוך ה עמוד רכא].

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאוגו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורנזון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת.נ.צ.ב.ה.

עורך ומגיש: שלום ע.
 המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
 יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.aseem@gmail.com
 כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרשו" ועוד..